

A PRIVI TINERETUL STUDIOS, CE PLEACĂ PESTE HOTARE, PRIN OCHII UNUI STUDENT CE RĂMÎNE

Autor: Ecaterina CHETRUȘCA
Coordonator științific: Cristina LAZARIUC

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Year by year, the youth leaves our country and goes abroad in order to find a better institution for improving and developing their studying abilities. It is an opportunity for each student, but at the same time it's an alarm for the government to be more prudent, because this process can generate social and economic problems. Students are always in move, they dream of a life that is outside our country. Unfortunately, here, because of the low economy, or of the financial limitations they are not motivated to remain. To save the treasure of our country - the youth, the government have to promote Pro-Youth reforms that will determine the future students to study here and the others to come back. A pro-youth politic must include the raising of the scholarships, the implementation of attractive projects, the ensuring of the youth with jobs and decent wages, after graduating.*

Cuvinte cheie: *tineret, studii, factori motivanți, migrație, mobilitate, perspective.*

“Mai mică-i pîinea, dar mai gustoasă-i în țara mea cu pomi și vii.”
(G. Vieru)

Moldova, o țară cu tradiții, cu o cultură bogată, cu un patrimoniu valoros turistic, cu oameni civilizați și ospitalieri. Se pare că în această țară mică nu există loc pentru probleme, griji și frământări, dar, privind mai adînc, observăm că Republica Moldova, se ciocnește continuu de o mulțime de instabilități, atât de ordin politic, cât și de ordin social-economic și cultural.

Nucleul oricărei țări, inclusiv a țării noastre, este generația tînă, care, la fel ca un foc, tinde spre perfecțiune, spre progres. Cînd spunem *ajutor* ne gîndim la Tineri. Cînd spunem *schimbare* ne gîndim la Tineri. Cînd spunem *eficiență* ne gîndim la Tineri. Cînd spunem *speranță* ne gîndim la Tineri. Cînd spunem *viitor* ne gîndim, din nou, la Tineri. Cu parere de rău, însă, tînăra generație din Republica Moldova, pe an ce trece, tot mai des caută posibilități de a se afirma dincolo de hotarele țării.

Cauzele acestui fenomen sunt variate iar cele mai principale își au originea în situația economică a țării, care își găsește reflectare directă în oglinda indicilor calității vieții tinerilor, și anume **accesul social** și **standardul economic**. *Dimensiunea accesului social* include:

- accesul la formele de învățămînt dorite, care are pentru mulți tineri un caracter limitat (la buget au acces cei cu note mari, ceea ce nu implică în mod obligatoriu, competențe corespunzătoare), deși, în general, în instituțiile de stat, ponderea studenților care urmează studiile din contul bugetului a crescut, fiind de 34,3% în anul de studii 2011/2012, față de 26,4% în 2007/2008;
- posibilități reduse de încadrare în cîmpul muncii după absolvirea unei instituții de învățămînt superior, diploma asigurîndu-le garantat doar statutul de „proaspăt șomer”;
- „posibilități plus impedimente” de afirmare în viață (de a profesa specialitatea învățată, de a întemeia o familie, de a avea un trai decent).

Acești indicatori sunt strîns legați de dimensiunea *standardului economic*, ce include starea materială a tinerilor (care depind financiar fie de familie, fie de alocațiile sociale, fie muncesc part-time pentru a-și asigura cheltuielile), spațiul locativ (care este imposibil de asigurat bazîndu-se doar pe veniturile provenite din salariu) ș.a. Astfel, cauzele rămîn aceleași ca și în anul 2000, cînd la Facultatea de Filosofie și Psihologie a USM a fost realizat un mic sondaj cu tematica „Orientări valorice ale tineretului studios”, potrivit rezultatelor căruia planurile de viitor ale studenților sunt în mare măsură afectate de situația economică din țară. Astfel 28 % din numărul celor intervievați, intenționau să plece după ce-și vor termina studiile, peste hotare în căutare de lucru sau pentru a-și continua studiile. Deci fenomenul plecării tineretului studios în străinătate nu și-a schimbat cu mult esența, reieșind din cauze, factori motivanți sau state-destinație.

Astfel, printre factorii motivanți, invocați de cei care aplică pentru studii în liceele sau universitățile din alte state, se număra condițiile mai bune de studiu, prestigiul universităților și calitatea studiilor, care se referă la nivelul de pregătire al profesorilor și caracterul practic al informațiilor predate. Pe lîngă aceasta, tineretului studios care alege studiile în străinătate susține că acestea reprezintă un proiect juvenil mult mai complex și de perspectivă și nu se rezumă doar la "instruirea" propriu-zisă în scopul obținerii unei profesii,

dar se referă și la crearea de oportunități unice de realizare a ambițiilor academice și profesionale prin prisma dezvoltării personalității, a educației continue, într-un sens mai larg, prin spectrul de însușiri și trăsături personale: caracter, aspirații, tradiții, etichetă etc, al modului cum percepem și abordăm realitatea și mediul socio-cultural din care dorim să fim parte.

Ministerul Educației încurajează studiile în străinătate. O dovadă în acest sens sunt cele 50 de tratate internaționale în domeniul educației. Cele mai multe colaborări de schimburi bursiere sunt semnate cu Ucraina, Federația Rusă, Bulgaria, Grecia, Cehia, Turcia, China și Polonia. Universitățile europene le oferă tinerilor oportunitatea de a studia în alte țări timp de 6 luni sau un an prin intermediul programelor de schimb. *Erasmus Mundus* și *Tempus* reprezintă programe internaționale, care furnizează burse de mobilitate pentru mii de studenți la nivel mondial, punându-se accent pe asigurarea recunoașterii academice a studiilor efectuate, cât și modernizarea cursurilor și instituțiilor de învățămînt superior. Totodată, tinerii moldoveni pot beneficia de programele educaționale oferite de Guvernul Statelor Unite ale Americii, gestionate în Moldova prin intermediul Ambasadei SUA. Dintre cele mai importante se numără: Flex, Fulbright, Muskie. Centrul de Informații Universitare (CIU) din Moldova este o altă sursă de obținere a unui grant peste hotare. Instituția cooperează cu universități din SUA, Canada, Marea Britanie, Olanda, Danemarca, Ungaria, Germania și Bulgaria.

Astfel, sute de studenți admiși în acest an la facultate au lăsat studiile în Moldova și au ales să plece peste hotare. În majoritatea cazurilor, cei mai importanți factori motivați pentru acești tineri sunt oferta educațională și prestigiul universităților. Potrivit mai multor opinii, acest fenomen nu poate fi oprit, deoarece universitățile se ciocnesc în fiecare an cu această problemă. Toți tinerii vor să cunoască o altă țară, o altă cultură. Pentru a-și asigura o bursă, tinerii aplică, de obicei, concomitent pentru câteva universități, aflînd din țară, cât și de peste hotare. Prima țară în topul preferințelor studenților este România, care oferă anual cinci mii de burse.

Pe primul loc după numărul studenților „pierduți” în acest an se află Universitatea Tehnică din Moldova, de unde au plecat circa 408 tineri. Pe locul doi se situează Academia de Studii Economice cu un număr de circa 300 de studenți plecați. Pe locul trei s-a plasat Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie "Nicolae Testemițanu", care a rămas fără aproape 40 de tineri. Potrivit datelor oficiale, în acest an, au plecat la studii peste 5000 de tineri. Neoficial, numărul lor este însă mult mai mare.

Învățămîntul peste hotare nu este adresat doar celor ce își planifică cariera peste hotarele țării, dar în primul rînd celor ce au sensibilizat necesitatea unei schimbări de perspectivă. Societatea contemporană a evoluat semnificativ în ultimele decenii, încît globalizarea a depășit limitele conceptuale și a devenit o realitate a vieții ce impune noi reguli în mediul politic, economic și socio-cultural al fiecărei țări, inclusiv Moldova. Astăzi este greu de conceput un singur domeniu de activitate care se dezvoltă izolat sau într-un cadru închis. Societatea și mediul de afaceri are nevoie de specialiști competenți cu o gîndire progresistă, instruiți și educați în spiritul celor mai bune tradiții.

Dar totodată migrarea masivă a studenților, constituie o problemă națională. Plecarea studenților afectează procesul de învățămînt, se crează un dezechilibru, deoarece studenții ce-i mai capabili aleg o universitate în străinătate. O bună parte dintre olimpicii naționali la biologie, chimie, matematică, informatică sau economie, care și-au luat BAC-ul sunt înscriși în primul an de facultate la universități de prestigiu din lume. Trăsînd o paralelă, putem compara acest fenomen cu exodul de creiere, fiindcă mulți, care pleacă, rămîn acolo sau se reîntorc și după o perioadă de timp iarăși pleacă, astfel scade bunăstarea învățămîntului, chiar se formează o criză de intelecte în țară, care duce și la stoparea dezvoltării țării în mai multe domenii. Totuși, prim-ministrul Republicii Moldova, Vlad Filat, s-a dovedit a fi optimist în acest sens, declarînd, anul trecut, într-un interviu acordat tinerilor unei organizații nonguvernamentale, referitor la atitudinea guvernării față de tinerii care pleacă peste hotare la studii cu riscul de a nu se mai întoarce în Moldova, că „cei care au capacități și posibilități - să-și facă studiile în afară, mai ales în instituțiile de învățămînt care nu doar sunt de prestigiu, dar oferă și studii tinerilor noștri ceea ce este un lucru pozitiv, căci o parte din tineri vor reveni acasă și vor contribui la edificarea Republicii Moldova, iar cei care nu se vor întoarce acasă, dar își vor continua activitățile acolo, la fel contribuie, direct sau indirect, la edificarea statului moldav prin promovarea țării noastre, care va fi recunoscută prin intermediul capacităților cetățenilor noștri, pentru că studenții noștri sunt unii dintre cei mai buni”.

De ce tinerii preferă să plece din țară?

O bursă de studii în străinătate poate fi primul pas spre o carieră de succes. De această părere sunt mulți tineri, care aplică la studii în străinătate.

Ștefan Mucuța este în anul 3 (licență) la Universitatea Reims Champagne Ardenne din Franța. La întrebarea de ce a ales să studieze în afara țării el a răspuns:

„În primul rând am ales să plec peste hotare din anumite motive : de mic am început să învăț engleza, iar când am ajuns la liceu, am început și franceza să o studiez, astfel fiind în clasa a 12 , mi-am zis că am șanse să plec în Franța. Aș fi dorit Anglia, dar nu îmi permiteam din punct de vedere financiar, întrucât în această țară studiile costă peste 15-20 mii lire sterline, iar în Franța studiile sunt gratis și în același timp primesc o bursă lunară constantă pentru că dețin cetățenia românească.

Nu regret alegerea, în primul rând, datorită calității studiilor, am devenit mai matur, mai responsabil, îmi rezolv singur problemele. În Moldova mă conving tot mai mult că notele se cumpără. În Franța, pentru așa ceva ești exclus din universitate, mentalitatea oamenilor e construită altfel și profesorul pune notele cu sîngele rece.

Sunt multe momente când îmi lipsește tot ce-i legat de Moldova, familie, prieteni, dar în Moldova mă voi întoarce doar în momentul când voi avea suficiente resurse financiare să-mi deschid o afacere.

Pentru ca studenții să rămână în țară, e nevoie ca statul să se mai intereseze de tinerii ingenioși, să le ofere suport financiar, didacti , studii și șanse pentru a se angaja cu salarii bune.”

Sergiu, un alt student, care a plecat la studii în Grecia, a scris următorul răspuns:

„ De fapt nu mi-am dorit de la bunul început să-mi continui studiile în țară și părerea nu-mi putea fi schimbată. Am venit în Grecia deoarece mama se află aici de 15 ani, fratele își făcuse studiile înaintea mea și nu aveam nevoie de a închiria o locuință în altă țară, fiindcă deja se presupunea o criză economică încă de pe atunci (2008). Situația de acum nu e cea mai bună, probabil poți vedea la știrile din țară dar și la BBC, CNN și orice alt site/post de televiziune de știri de rang mondial. Nu am avut mari așteptări, nu cunoșteam foarte multe lucruri despre Grecia, dar mai ales de sistemul de învățământ de aici, însă am rămas mulțumit (în orice caz la început) de faptul că se ofereau studii gratuite și la fel cărțile pentru studii. Nu am auzit de nici o mită pentru profesori și asta la fel e un factor foarte pozitiv. Nu regret de plecarea din țară, aș spune că regret de faptul că nu am avut posibilitatea să merg la o universitate din Franța, Elveția sau alte țări cu o economie mai bună, însă la universitatea am înțeles că nu ai nevoie de studii universitare obligatorii și că viața îți oferă șanse mereu și doar trebuie să te apuci de ele și să nu le scapi din mâini. Înapoi nu am ca scop să mă întorc (în orice caz în următorii 5-10 ani), la moment doresc să-mi finisez studiile în cât mai scurt timp, am un part-time job care îmi oferă un venit pentru a mă întreține și a nu cere bani de la părinți, dar și o speranță de a avansa pe viitor, fie în Grecia sau alte țări. Ce ar trebui să facă guvernarea din Republica Moldova pentru a ține studenții în limita granițelor? Posibilitatea de a oferi cât mai multe studii gratuite pentru moment, eliminarea mitei din universități, oferte de joburi tinerilor absolvenți cu un salariu minim de 800 euro sau/și o micșorare concomitentă a prețurilor la produsele alimentare de primă necesitate, a serviciilor comunale și a procurării unei prime locuințe la prețuri avantajoase, deci în puține cuvinte: „Oferta unei șanse la o viață mai bună.”

Alexandru este student la Universitatea Queen Mary din Londra. Totul e simplu, zice el, a plecat din Moldova pentru un viitor mai bun.

“Totul e simplu. Am ales să merg peste hotare pentru un viitor mai bun. Studiile sunt mai scumpe, dar mai calitative. Notele nu se cumpără, oamenii dorm în bibliotecă pentru a învăța, pentru a fi mai buni. Profesorul poate să stea treaz pînă la 3 dimineața să ajute studenții la un proiect. E foarte bine să înveți în așa atmosferă. Posibil că o să mă întorc acasă pentru a implementa anumite cunoștințe. Promit că o să mă întorc acasă, doar că nu imediat. Este foarte mult de muncă pentru a schimba ceea ce este acum în Moldova. Aici studenții nu sunt motivați să învețe”.

Aceeași întrebare mi-o adresez și mie, unul din studenții care au rămas să-și facă studiile în Republica Moldova, însă sub unghiul negație: **De ce NU am ales să-mi fac studiile în străinătate?** „E o preferință de gust. Nu că nu am vrut să trăiesc o experiență, atît culturală, cît și educațională bogată, și nici că nu cunosc limba necesară. Pur și simplu nu prea îmi place și nici nu-i prea înțeleg pe cei care aleg să-și facă studiile în altă țară, în special în România, iar după ce absolvesc, se reîntorc în țară și lucrează împreună cu ceilalți conaționali, primesc același salariu, au aceleași însărcinări, doar că au acumulat cunoștințe mai vaste, în cazul în care colegii lui nu s-au bazat doar pe universitate. Pentru studii mai calitative? Consider că cunoștințele studentului nu depind de universitate, ci depind de sine însuși, depind de trăsăturile sale de caracter, de modul cum poate să se afirme. M-am strădui să fac alegerea corectă în ceea ce privește specialitatea și universitatea. La moment pot spune că nu cred să fi gasit o instituție mai potrivită aici în Moldova unde să mă dezvolt atît profesional, cît și moral. La fel cred că devenind un bun specialist în domeniul ales, cel a Tehnologiilor Informaționale, aici în țară, o să mă descurc la fel de bine, cum m-aș fi descurcat dacă mi-aș fi facut studiile în România sau în alt stat, desigur dacă o să lucrez sînguincios și profund asupra abilităților mele. Asta este poziția mea, mai ales că pîna acum, am vazut multe exemple,

care mi-au creat o viziune asupra viitorului meu: un viitor aici acasă, alături de familie, alături de ceea ce mă reprezintă”.

Astfel, opinia mea asupra acestui fenomen este atât pozitivă, cât și negativă, iar în acest sens menționez declarația făcută de Nicolae Vascauțan, directorul Centrului de Informare și Documentare NATO din Chișinău, cu care sunt perfect de acord: „Eu cred, totuși, că și în Moldova poți să găsești de lucru. Cel puțin e cert că studiile peste hotare nu-ți garantează postul de director la întoarcere, dar e frumos să se întâmple”.

Ce ar trebui să întreprindă statul, pentru a diminua exodul de intelecte „de perspectivă”? Pentru început cred că diplomele să fie recunoscute în afara țării, pentru că o diplomă recunoscută internațional aduce mai multe oportunități de angajare. Tinerii vor putea să-și deschidă o afacere sau să lucreze în parteneriat cu specialiști din alte țări. O altă soluție ar fi ca statul să asigure studenții cu burse mai mari. În prezent, studenții din Moldova primesc cele mai mici burse în comparație cu tinerii din țările apropiate. În țara noastră se oferă trei tipuri de burse: de la 500 până la 650 lei. Tinerii care achită o taxă de studii pot fi scutiți de plată sau primi bursă dacă au înregistrat succese mari la învățătură, iar persoanele cu dizabilități și cele din familii sărace pot beneficia de cazare gratuită. Spre comparație, în România studenții primesc alocații de la stat aproape duble, iar în Rusia se oferă burse chiar și de peste 10 ori mai mari. În Ucraina, studenții primesc o bursă în mărime de 530 de hrivne, echivalentul 800 de lei, la care se adaugă lunar și indexarea în funcție de rata inflației. În toate cele trei țări vecine, studenții plătesc jumătate din costul călătoriei în transportul public.

De asemenea, statul ar trebui să fie preocupat de implementarea mai multor proiecte în IT, domeniu care cucerește tot mai mulți tineri și care are o perspectivă bună în viitor. Încă o motivație ar fi asigurarea cu locuri de muncă după absolvire, astfel studenții vor fi încredințați că după absolvirea unei instituții de învățământ superior, nu vor ajunge „proaspeți” șomeri.

Pentru a realiza toate acestea este necesar, în primul rând de a promova în următorii ani o politică *Pro-Tineret*, care ar diminua criticismul problemelor „juvenile” și ar valorifica la justa valoare potențialul lor, ce ar include:

- accelerarea eforturilor de promovare a primului contact cu viața profesională în rândul tinerilor și a participării acestora pe piața forței de muncă: obiectivul ar trebui să fie ca, la câteva luni de la terminarea studiilor, tinerilor să li se prezinte o ofertă de angajare de bună calitate, opțiunea continuării studiilor, sau un stagiu;

- reinnoirea eforturilor de a-i readuce într-un sistem de formare pe cei care au părăsit școala timpuriu și care nu percep valoarea studiilor universitare;

- multiplicarea formelor de sprijin al familiilor tinere, care actualmente sunt în cea mai mare parte dezavantajate;

- susținerea inițiativelor tinerilor în toate sferile de activitate pentru a stimula creșterea economică și dezvoltarea durabilă a societății moldovenești;

- inițierea programelor pentru tineret care să le motiveze activismul și participativitatea în soluționarea problemelor comunitare.

Revenind la cele expuse la începutul articolului, am dori să reliefăm încă o dată, atât pentru tineretul studios care pleacă peste hotare, cât și pentru cel care rămâne să studieze în Republica Moldova și, la fel pentru guvernării noastre, că Tinerii de Azi reprezintă **ajutorul** de Mîine, Tinerii de Azi reprezintă **schimbarea** de Mîine, Tinerii de Azi reprezintă **eficiența** de Mîine, Tinerii de Azi reprezintă **speranța** de Mîine, Tinerii de Azi reprezintă **viitorul** de Mîine.

Bibliografie:

1. *Tineretul la răscruce de milenii: realități și perspective. Materialele conferinței din 8 septembrie 1999.* – Chișinău, USM, 2000;

2. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova, *Educația în Republica Moldova. Publicație statistică 2011/2012.* – Chișinău, 2012

3. *Declarație a membrilor Consiliului European, 30 ianuarie 2012, Spre o Consolidare Favorabilă Creșterii și o Creștere Favorabilă Ocupării Forței de Muncă.* – Bruxelles, 2012